

Varude haldamine Kaitseministeeriumi valitsemisalas

*Kas Kaitseministeerium teab, kui palju ja millises
väärtuses on tema ladudes varusid?*

Varude haldamine Kaitseministeeriumi valitsemisalas

Kas Kaitseministeerium teab, kui palju ja millises väärtuses on tema ladudes varusid?

Kokkuvõte auditeerimise tulemustest

Mida ja mis eesmärgil auditeeriti?

Auditi eesmärgiks oli anda ülevaade ning hinnang Kaitseministeeriumi valitsemisel olevate varude arvestuse, hoiustamise, väljastamise jms kohta.

Lisaks oli auditi eesmärgiks hinnata varude arvestust puudutava sisekontrollisüsteemi toimimist ning teha ettepanekuid olukorra parandamiseks.

Auditeerituks oli Kaitseväe Logistikakeskus (edaspidi logistikakeskus).

Miks see on maksumaksjale oluline?

Varude maht riigi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande andmetel oli 31.12.2006. a seisuga 1,94 miljardit krooni ja sellest 1,038 miljardit ehk 53,5% asus Kaitseministeeriumi valitsemisalas. Kaitseministeeriumi bilansimahust moodustavad varud 20%.

Logistikakeskuse varude maht summas 959 miljonit krooni moodustas 31.12.2006 seisuga riigi varude mahust 49,4% ja Kaitseministeeriumi varude mahust 92,4%.

Kuna logistikakeskuse varud moodustavad olulise osa Kaitseministeeriumi bilansimahust ja varude maksumusest, võib nende vale arvestus ja kajastamine moonutada finantsinfot nii logistikakeskuse kui ka Kaitseministeeriumi kohta. See omakorda võib põhjustada ebatäpsusi riigi majandusaasta koondaruandes.

Ülevaate puudumine varude koosseisu, väärtuse, vajaduse ja kasutamise kohta võib riigile tekitada olulist majanduslikku kahju. Näiteks tekitab liigsete ja/või mittevajalike varude hoidmine olulisi lisakulutusi nii ladustamisele kui ka valvele. Samuti on keerukas ja kulukas vanadest väljavahetamisele kuuluvatest varudest vabanemine.

Seetõttu on oluline, et riigile oleks selge, millised varud on riigikaitsestruktuuridele vajalikud ja milline on nende optimaalne maht.

Hinnang ja olulisemad tähelepanekud

Riigikontrolli hinnangul ei ole Kaitseministeeriumil logistikakeskuse varude koosseisust ja maksumusest kõikehõlmavat ja ajakohast ülevaadet. Varude täpse arvestuse ja säilimise tagamiseks tuleb parandada logistikakeskuse sisekontrollisüsteemi toimimist.

Auditi käigus tegi Riigikontroll järgmised olulisemad tähelepanekud:

- Logistikakeskuse sisekontrollisüsteem vajab täiustamist. Logistikakeskuse ülem annab küll käskkirju ja kirjalikke korraldusi, kuid tihtipeale nende täitmist ja täitmise tähtaegu ei jälgita. Lisaks vastutavad puuduste eest juhtimises kaitseminister, kes peab tagama sisekontrollisüsteemi rakendamise valitsemisalas, ning kaitseväge juhataja, kelle vahetus alluvuses logistikakeskus on.
- Logistikakeskus, kes peab Eesti Kaitsejõududele tagama logistilise toetuse, ei ole suutnud planeeritud mahus rakendada tänapäevast laoarvestusprogrammi, mille käivitamist alustati juba 2005. aastal.
- Logistikakeskus hindab olemasolevate varude seisukorda, kasulikku eluiga ja realiseerimiskõlblikkust pealiskaudselt.
- Logistikakeskuse põhimäärust ei olnud kinnitatud, ladude teenistusel ei olnud sisekorraeeskirja ega ametijuhendeid.
- Ladude teenistus on kinnitatud koosseisudega võrreldes alakomplekteeritud, samuti on vähe laoarvestusega tegelevaid raamatupidajaid.
- Materiaalsete väärtuste üleandmine-vastuvõtmine on puudulikult korraldatud.
- Inventuuride korraldamises esines puudusi. Samas ei reageerinud juhtkond inventuuride tulemustele ega korraldanud puudujääkide-üle jääkide tekkepõhjuste selgitamist.
- Kaitseväelase riidevarustuse ning selle kasutusse andmise, ladustamise, hooldamise jne korra rakendamise juhendit ei ole kinnitatud ning kuni juhendi kinnitamiseni mahakantud riidevarustust ei hävitata.
- Kaitseväge juhataja käskkirjaga kinnitatud valveteenistuse korraldamise kokkuleppe osa nõudeid on 2007. a märtsi alguse seisuga täitmata ning valvelepingud muutmata.
- Lõhkematerjalide või lahingumoonala ladusid kasutatakse, kuigi vastav komisjon ei ole ladusid kasutamiskõlblikuks tunnistanud ja neil puudub nõutav laopass.
- Kaitsejõudude Peastaabi 2005. a finantsauditi aruandes toodud märkustele ei ole logistikakeskuse teenistuste ülemad määratud tähtjaks (01.03.2007) reageerinud ega puudusi kõrvaldanud.
- Abi korras saabunud varusid võetakse arvele kuni aasta hiljem, seega rikutakse raamatupidamise tekkepõhisuse printsiipi.
- Logistikakeskusest väljastatud ja sinna saadetud varude koguste võrdlus valitsemisala asutustega on korraldatud puudulikult.

Kaitseministri, Kaitseväge juhataja ja Kaitseväge Logistikakeskuse ülema vastused:

Kaitseminister esitas oma seisukohad kontrolliaruande eelnõu kohta 03.10.2007. a kirjas, kus ta ei ole olulises osas nõus Riigikontrolli seisukohaga varude ekslikult kuludesse kandmise teema suhtes ega nõustu ka Riigikontrolli märkusega sarnase olemusega varude

kajastamise kohta. Kaitseminister annab teada, et ministeerium planeerib alustada analüüsi, mis annab ülevaate probleemidest mitmes valdkonnas, sh ka varude arvestamises ja hoiustamises. Analüüs sisaldaks ka ettepanekuid, kuidas tõhusamalt teostada varudega seotud ülesandeid kaitseministeeriumi valitsemisalas.

Kaitseväge juhataja ja Kaitseväge Logistikakeskuse ülem esitasid 28.09.2007. a ühise vastuse, nõustudes suures osas Riigikontrolli soovitusetega ning andes teada soovitude täitmiseks kavandatud tegevustest.

Sisukord

Raamatupidamisarvestuse korraldus	5
Tasuta saadud välisabi arvelevõtmine	5
Varude väljastamine	6
Arvestuse pidamine olemuselt sarnaste varude üle	7
Logistikakeskuse materjaliarvestussüsteemi juurutamine	8
Laoarvestusprogrammi rakendamiseks loodud komisjoni töökorraldus	8
Uue programmi töölerakendamine	9
Inventuuride korraldus	10
Inventeerimisjuhendi järgimine	11
Relvastuse ja laskemoona inventeerimine	11
Üleandmis-vastuvõtmisinventuurid	11
Kasutamiskõlbmatute relvade mahakandmine	12
Teenistuslike juurdluste tulemused	12
Ladude teenistuse töökorralduses ilmnunud puudused	12
Lõhkeainete ja laskemoona ladude kasutamine	13
Ladudele seatud nõuete täitmine	13
Juhtimine ja sisekontrollisüsteem	14
Juhtkonna korralduste täitmine	14
Ladude teenistuse koosseisude komplekteeritus	15
Materiaalse vastutuse lepingud	15
Riigikontrolli soovitusel ning kaitseministri, kaitseväge juhataja ja logistikakeskuse ülema vastused	17
Auditi iseloomustus	20
Ülevaade Kaitseministeeriumi valitsemisalast	21
Riigikontrolli varasem audit Kaitseväge Logistikakeskuses	23
Lisa A: Kaitseministeeriumi valitsemisala varude maht	24

Raamatupidamisarvestuse korraldus

Tasuta saadud välisabi arvelevõtmine

Tasuta saadud välisabi on raamatupidamises valesti kajastatud

1. Riigi raamatupidamise üldeeskirja (§ 13 lg 10) kohaselt ei kajastata bilansis varasid, mille soetusmaksumust ega õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt mõõta. Selliseid varasid kajastatakse bilansivälistel kontodel. Kaitseministeeriumi valitsemisala raamatupidamise sise-eeskiri täpsustab, et juhul kui välisabina tasuta saadud vara õiglane väärtus on usaldusväärselt hinnatav, kajastatakse seda raamatupidamises. Samas ei hinnata logistikakeskuse raamatupidamise sise-eeskirja järgi välisabina saadud varusid, vaid võetakse arvele koguseliselt bilansiväliselt, kuigi sise-eeskirjas on viide riigi raamatupidamise üldeeskirja eelnimetatud paragrahvile.
2. Riigikontrolli hinnangul peab raamatupidaja saama vara arvelevõtmise dokumendilt infot vara maksumuse ja selle maksumuse arvutamise aluste kohta. Näiteks võib maksumus olla kirjas välisabi andja esitatud dokumentidel. Lisaks on võimalik vara ligikaudne maksumus tuvastada nii turul tehtud tehingute hinnavõrdluse baasil kui ka raamatupidamise info põhjal, kui asutus on varem samaliigilisi varasid soetanud ja arvele võtnud.
3. Nii näiteks võeti 2007. a algul Taanist saadud laskemoon arvele bilansiväliselt nullväärtusega. Riigikontrolli hinnangul oli võimalik sellele laskemoonale õiglane hind määrata, sest sarnased padrunid on logistikakeskuses varem koos maksumusega arvel olnud. Võrdlushinda kasutades oleks abina saadud laskemoona maksumus vähemalt 21 miljonit krooni. Sellised vead moonutavad bilansis kajastatud varade väärtust ja annavad väära pildi ka kuluarvestusest, näiteks annab väeosas nullväärtusega laskemoona kulutamine väljaõppe maksumuse kohta vale ettekujutuse.
4. Riigikontrolli hinnangul on lisaks nimetatule logistikakeskuses arvel veel nullväärtusega laskemoona ja lõhkeainet, mille maksumus on usaldusväärselt hinnatav, kuna sarnaseid varusid on varem nii bilansis kui ka bilansiväliselt müügiväärtuses kajastatud. Selliseid varusid on vähemalt 30 miljoni krooni ulatuses.
5. **Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale:** võtta välisabi korras saadud vara arvele koos selle maksumusega, kui õiglane hind on usaldusväärselt määratav.

Logistikakeskuse ülema vastus: KV Juhataja 23.05.2007 kk nr 141 „Kaitseväge põhivara ja varude arvelevõtmise korra kinnitamine“ p 11.3 sätestab: välisabi korras saadud varadest hinnatakse ainult põhivara, varud võetakse arvele nullhinnaga ja arvestust peetakse koguseliselt.

2004. a jaanuarist, mil hakkas kehtima uus riigi raamatupidamise üldeeskiri, moodustati komisjon kaitseväge varade raamatupidamisliku arvestamise põhimõtete väljatöötamiseks. Komisjoni kuulusid Rahandusministeeriumi esindaja, Kaitseministeeriumi esindajad, KJPS esindajad, logistikakeskuse ja suuremate väeosade esindajad. Nimetatud komisjon otsustas, et välisabi (mis toona oli üsna küsitava väärtusega), ei

võeta bilansilisse arvestusse, v.a põhivara, millest lähtuvalt on senini kehtiv arvestuskord ka tingitud.

Kuna tänaseks on meile saabuva välisabi kvaliteet tunduvalt muutunud, toetame riigikontrolli seisukohta. Kaitseväge põhivara ja varude arvelevõtmise korda viiakse sisse vastavad muudatused, et tagada usaldusväärselt hinnatava välisabi korras saadud vara kajastamine raamatupidamisarvestuses.

Tasuta saadud välisabi võetakse arvele hilinemisega

6. Abisaadetistena saadud materiaalseid väärtusi (ka bilansivälist vara) hindavad logistikakeskuse ülema käskkirjadega moodustatud ajutised komisjonid. Arvelevõtmiseks koostatakse aktid. Audit tuvastas, et abisaadetiste arvelevõtmine võtab liiga kaua aega.
7. Näiteks oli Rootsist saadud 30 maastikuauto arved saadetise lähetaja vormistanud 22. septembril 2005, kuid arvelevõtmise ajutine komisjon moodustati alles 5. mail 2006 ning akt vastuvõtu kohta koostati 8. mail 2006.
8. Samuti oli saatja koostanud arved Rootsist saadud meditsiinivarustuse (sh välihaigla) kohta 2005. a aprillis, kuid arvelevõtmise ajutine komisjon moodustati alles 17. mail 2006 ning vastuvõtuakt koostati 30. mail 2006.
9. **Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale:** välisabi korras saadud vara hinnata ja võtta arvele viivitamatult pärast vara kättesaamist.

Logistikakeskuse ülema vastus: Kaitseväge Logistikakeskuses võetakse üldjuhul välisabi korras saadud vara arvele selle kättesaamisel, Kaitseväge põhivara ja varude arvelevõtmise korrast lähtuvalt.

Varude väljastamine

Varude väljastamisel asutustele kantakse need ekslikult kuludesse

10. Varude kontolt kaitseväge asutustele või Kaitseliidule kaupu väljastades kantakse need vahendid kauba saaja kuludesse. Juhul kui väeosa ei kuluta saadud kaupa ära ja tagastab selle logistikakeskusele ladustamiseks, võtab keskus kauba uuesti arvele, kuid nüüd juba bilansiväliselt, sest varem on kaup juba kulusse kantud. Kui aga seesama kaup väljastatakse uuesti mõnele teisele asutusele, tehakse seda bilansiväliselt kontolt ja kauba saaja jaoks kulu ei tekigi. Sellises olukorras rikutakse kulude kajastamise printsiipi, kuna üks riigiraamatupidamiskohustuslase üksus kannab teise üksuse kulusid.

Kaitseministri seisukoht: Riigikontrolli tähelepanek, et varude kontolt kaitseväge asutustele või Kaitseliidule kaupu väljastades kantakse need vahendid koheselt kauba saaja kuludesse, ei vasta olulises osas tegelikkusele. Üldjuhul võetakse kaubad varudena arvele ning kantakse kuludesse või võetakse põhivarana arvele kauba tegeliku kasutusele võtmise hetkel. Väheolulises osas võib esineda olukordi, kus kaitseväge asutuses kantakse logistikakeskuse laost väljastatud kaup koheselt kuludesse, kuna on teada, et kaup võetakse kasutusse lähima aja jooksul. Kaitseväge asutustelt ja Kaitseliidult tagastatakse logistikakeskuse ladudesse ladustamiseks juba kasutusel olnud kaupu, mis vastavalt kauba iseloomule võetakse logistikakeskuses arvele kas bilansiväliselt

(väheväärtuslik vara) või bilansis põhivarana. Kasutusse võetud ja kuludesse kantud väheväärtusliku kauba ajutise hoiustamisega logistikakeskuse ladudes ning bilansivälise arvestusega ei rikuta kulude kajastamise printsiipi, kuna kaubad on kantud kuludesse asutuses, kes need esimesena kasutusse võttis. Edasine kaupade liikumise arvestus kaitseväge asutustes ja Kaitseliidus toimub bilansiväliselt.

Riigikontrolli kommentaar kaitseministri seisukoha kohta: Riigikontroll peab näites silmas olukorda, kus asutus logistikakeskusest kaupu saades ja neid kuludesse kandes ei võta neid kasutusele, vaid tagastab mõne aja möödudes logistikakeskusesse uutena. Seejärel saab need omale järgmine asutus, kes võtab kaubad kasutusse, kuid ei saa neid enam oma kuludesse kanda. Logistikakeskus ja kaitseväge tervikuna on seesuguse olukorra olemasolu nentunud ja seda näitab ka nende poolsete vastuväidete puudumine selle punkti kohta.

Arvestuse pidamine olemuselt sarnaste varude üle

Sarnase olemusega varusid kajastatakse erinevalt

11. Logistikakeskuse bilansis kajastatakse varudena relvi ja nende tarvikuid, kusjuures osa sarnaseid relvi ja nende tarvikuid kajastatakse ka bilansiväliselt ning osa sarnaseid relvi kajastatakse ka põhivara kontrol.
12. 31.12.2006. a seisuga oli bilansis relvastuse ja nende tarvikute varude allkonto maht 303,7 miljonit krooni. Samas oli bilansiväliselt arvel relvi ja nende tarvikuid 29,7 miljoni krooni maksumuses.
13. Riigikontrolli arvates moonutab selline sarnase olemusega varude erinevatel alustel kajastamine finantsinfot, sh takistab ülevaate saamist varude koosseisust ja maksumusest ning raskendab varude koguselise arvestuse pidamist. Selles olukorras ei ole tagatud seaduses nõutud aktuaalse, olulise, objektiivse ja võrreldava info saamine raamatupidamiskohustuslase finantsseisundist.
14. **Riigikontrolli soovitus kaitseministrile:** kaaluda võimalust kajastada bilansis põhivarana kogu relvastust soetusmaksumusest olenemata ning teha relvade raamatupidamisarvestuse põhimõtete muutmiseks Rahandusministeeriumile vastav ettepanek.

Kaitseministri vastus: Kaitseministeerium ei nõustu Riigikontrolli märkusega, et sarnase olemusega varude kajastamisel kasutatakse erinevaid aluseid. Varude ja varade arvestus toimub vastavalt riigi raamatupidamise üldeeskirjas sätestatule, millest tulenevalt kajastatakse kasutusele võtmata varud kontogrupis 1080 ning varud, mis olemuselt vastavad põhivara kriteeriumitele, kontogrupis 1559. Kui varad (varud) väljastatakse laost ja võetakse kasutusele, siis varad, mis ei ole põhivara, kantakse kuludesse, ja varad, mille kasutusega on pikem kui üks aasta ning mille soetusmaksumus on üle 30 000 krooni (ilma käibemaksuta), võetakse arvele põhivarana.

Vastavalt eespool kirjeldatule toimub ka relvade arvestus. Bilansis kajastatakse kasutusele võtmata (laos asuvaid) relvi ning kasutusele võetud üle 30 000 krooni soetusmaksumusega relvi. Kasutusele võetud alla 30 000-kroonise soetusmaksumusega relvade arvestus toimub bilansiväliselt.

Oleme arvamisel, et relvade arvestuse pidamine vastavalt riigi raamatupidamise üldeeskirja nõuetele ei moonuta finantsinfot ning on tagatud seaduses nõutud aktuaalse, olulise, objektiivse ja võrreldava info saamine raamatupidamiskohustuslase finantsseisundist.

Riigikontrolli kommentaar kaitseministri vastusele: Riigikontroll peab jätkuvalt vajalikuks kaaluda võimalust kajastada bilansis põhivarana kogu relvastust soetusmaksumusest olenemata ning soovitab vastava ettepanekuga pöörduda Rahandusministeeriumi poole. Kogu relvastuse kajastamine põhivarana tagaks parema ülevaate ning kindluse relvade säilimise ja olemasolu kohta.

15. Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale: tagada sarnase olemusega varude arvestus ja kajastamine ühtsetel alustel.

Logistikakeskuse ülema vastus: Kaitseväe Logistikakeskus on relvade ja nende tarvikute arvestamisel ja kajastamisel lähtunud riigi raamatupidamise üldeeskirjast, milles esitatud juhised varade osas on piisava täpsusega reguleeritud.

Vastavalt üldeeskirjas ja RTJs esitatud põhimõtetele ei ole sarnase olemusega varade arvestust ja kajastamist ühtsetel alustel alati võimalik realiseerida (nt soetusmaksumusele kehtestatud tingimused).

Logistikakeskuse materjaliarvestussüsteemi juurutamine

Laoarvestusprogrammi rakendamiseks loodud komisjoni töökorraldus

Programmi tarvis loodud komisjon ei töötanud täiskooiseisus

16. Logistikakeskuse ülema 29. aprilli 2005. a käskkirjaga nr 154 moodustati „integreeritud lao ja logistika ning majandusarvestus infosüsteemi juurutamise töökomisjon”. Komisjonile määratud tööde tähtajad olid järgmised:

- hiljemalt 10. juuniks 2005 sõlmida koostööpartneriga leping infosüsteemi juurutamiseks;
- hiljemalt 1. maiks 2006 võtta juurutatud infosüsteem logistikakeskuses kasutusele;
- hiljemalt 1. maiks 2006 koostada infosüsteemi edasise laiendamise (lisamoodulid, suhtlus sidussüsteemidega jms) tegevus ja ajakava.

17. Komisjon töötas välja majandustarkvara pakkuja lehteülesande ning 30.05, 21.06 ja 27.06.2005. a koosolekutel analüüsiti kolme firma pakkumisi. Otsus pakkuja kohta langetati 27.06.2005.

18. Logistikakeskuse ülema 05.07.2005. a käskkirjaga nr 239 tunnistati integreeritud materjaliarvestussüsteemi edukaks pakkujaks Microlink Eesti AS ning sobivaks pakutav majandustarkvara *Microsoft Business Solutions Axapta*.

19. MicroLink Eesti ASiga sõlmitud töövõtulepingu kohaselt oli süsteemi käivitamise tähtajaks määratud 1. juuni 2006 ning projekti üleandmise-vastuvõtmise tähtajaks 27. juuni 2006. Projekti eelarve koos käibemaksuga oli 2 069 519 krooni, sh litsentsid 936 719 ja juurutus 1 132 800 krooni.

20. Alates 2005. a oktoobrist hakkasid toimuma projekti töörühma koosolekud. Igal kuul koostati ajakava täitmise ja sooritatud tegevuste kohta aruanded, mis allkirjastasid mõlemad lepingupartnerid. 2005. a detsembrist täheldati mahajäämust ajakavast. Microlink Eesti ASi projektijuhi vahetumisel lõpetati igal kuul koostatavate aruannete kahepoolne viseerimine.

21. 2006. aasta 30. novembri seisuga oli infosüsteemi juurutamise töökomisjonist lahkunud komisjoni esimees (vabastati teenistusest alates 29.04.2006) ning 2 töökomisjoni liiget (üks neist missioonil alates 30.10.2006 ja teine vabastatud teenistusest 16.12.2005). Esimehe ja mitme liikme puudumine takistas oluliselt komisjoni tööd ning projekti elluviimist.

22. Logistikakeskus suutis komisjoni koosseisu uuendada alles 2007. a märtsis (logistikakeskuse ülema 09.03.2007. a käskkiri nr 94).

Uue programmi töölerrakendamine

Tänapäevast laovarvestusprogrammi ei ole suudetud planeeritud mahus tööle rakendada

23. Perspektiivis on arendada projekt kaitseväge ühtseks majandusinfosüsteemiks, kuid auditi ajaks ei olnud kavandatud tähtaegadeks järgmised projekti etapid käivitunud:

- I etapp (tähtaeg mai 2006): finantsraamatupidamine ja palgaarvestus; laod ja logistika, materjaliteenistus; remont ja hooldus.
- II etapp (tähtaeg 2006. a II poolaasta): planeerimine (Kaitsejõudude Peastaap).
- III etapp (tähtaeg 2007. a): materjaliarvestussüsteemi ühendamine ja liidestamine teiste logistikakeskuse ja kaitseväge infosüsteemidega ehk arendamine kogu kaitseväge materjaliarvestussüsteemiks.

24. Tähtaegade nihkumise peamised põhjused on logistikakeskuse sõnul järgmised¹:

- moodulite suur arv,
- logistikakeskuse funktsioonide paljus,us,
- ebastandardised protsessid,
- ülekantavate andmete suur hulk,
- avaliku sektori asutuse staatus,
- riigisadaluse automatiseeritud infosüsteem.

¹ Logistikakeskuse 07.11.2006. a. kiri nr LOGK-6.1-1/7980

25. Kaitsejõudude Peastaabi siseauditiosakonna järelepärimisele majandustarkvara juurutamise kohta vastas² logistikakeskus, et laoinfo kantakse uude süsteemi üle eeldatavasti 2007. a jooksul.

26. **Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale:** määrata uued realistlikud tähtajad kavandatud infosüsteemi arendustööde elluviimiseks ning tagada nendest kinnipidamine.

Logistikakeskuse ülema vastus: Uue majandustarkvara juurutamine suures asutuses on väga keerukas ja aeganõudev protsess. Välisriikide kaitsejõudude sarnased juurutused on kestnud 3–10 aastat. Töökomisjoni vähese kogemuse tõttu koostati projekti alguses, s.o 2005. a septembris liialt optimistlik ajakava.

Projekti ajakava on projekti käigus korduvalt korrigeeritud: töövõtulepingu lisad 6 (sõlmitud 28.04.06) ja 10 (sõlmitud 05.01.07), logistikakeskuse ülema käskkiri nr 94 (09.03.07). Hetkel on koostamisel uus ajakava perioodiks IV kv 2007 kuni II kv 2008. Projekti dünaamilisest iseloomust tulenevalt ei ole mõistlik koostada väga detailset ega pikaajalist ajakava.

Lisaks logistikakeskuse töökomisjonile on projekti kaasatud eksperte ka väljastpoolt logistikakeskust. Täiendav inimressurss on keskendunud finants- ja palgamooduli lõpuni väljaarendamisele ning võimaldab logistikakeskuse töökomisjonil keskenduda varude moodulile.

Peamiseks projekti tegevuseks logistikakeskuses ongi hetkel laoseisude ülekandmine uude süsteemi ning juba üle kantud ladude jätkusuutlikkuse tagamine uues süsteemis (sh kasutajate koolitus, juhendmaterjalide koostamine jms). Andmete ülekandmine toimub vastavalt aastainventuuride läbiviimisele (ajakava kinnitatud logistikakeskuse ülema 28.03.07 käskkirjaga nr 141) ning lähtub inventuuri andmetest. Laoseisude ülekandmisega jõutakse lõpule eeldatavasti 2008. aasta I kvartalis, mil kinnitatakse viimased 2007. aasta aastainventuuri lõppaktid.

Inventuuride korraldus

27. Rahandusministri 16.01.2006. a määrusega nr 5 muudeti riigi raamatupidamise üldeeskirja, mille tulemusel võib logistikakeskus hajutada ladudes olevate varude ja materiaalse põhivara aastainventuure tervele aastale eelnevalt kinnitatud graafiku alusel. Inventuuride korraldamiseks tuleb kehtestada eraldi kord, kus on kirjas toimingud, varude ja varade hindamise meetodid ning koostatavad dokumendid.

28. Kaitseväe Logistikakeskuse ladude varude ja põhivara inventeerimise uue juhendi kinnitas logistikakeskuse ülem 04.07.2006. a. Juhend kooskõlastati eelnevalt Kaitseministeeriumi kantsleriga.

29. 2006. aasta varude inventuuride aktides oli varusid koguseliselt 31,6 miljonit **inventeerimisühikut**, mille maksumus oli 904,8 miljonit krooni.

Inventeerimisühik – mõõtühik, mis iseloomustab erinevaid kaupu, nt tükk, liiter, ruutmeeter, jooksev meeter.

² Logistikakeskuse 07.11.2006. a kiri nr LOGK-6.1-1/7980

Inventeerimisjuhendi järgimine

Inventeerimisjuhendi nõudeid ei täidetud

30. Inventuuride korraldamisel esines järgmisi inventeerimisjuhendi nõuete eiramisi:

- lugemislehtedel ei olnud koguste parandused alati töökomisjoni esimehe allkirjaga tõestatud;
- osal juhtudel ei olnud loetud kogused usaldusväärsed, sest need olid lugemislehtedele kirjutatud liidetavatena, mitte ühe arvuna;
- 5 inventeerimise töökomisjoni lõppakti esitati ülemale kinnitamiseks hilinemisega.

31. 17 inventeeritud laokompleksi puhul ei tuvastatud vahesid 11 juhul. Kokku oli koguseliselt ülejääke 65 785 inventeerimisühikut maksumusega 38 525 krooni ning puudujääke 11 370 inventeerimisühikut maksumusega 259 799 krooni.

32. Suur-Sõjamäe tehnika ja pioneerivarustuse laos, Suur-Sõjamäe tehnika ja sidevahendite laos ning Tapa tehnika ja varuosade ladudes avastatud puudujääkide kohta korraldati teenistuslikud juurdlused.

33. Logistikakeskuse ülema 25. jaanuari 2007. a käskkirja nr 36 kohaselt korraldati korduslugemine ladude teenistuse kirdeladude grupi Tapa ladude tehnikalaos. Korduslugemisel puudujääki ei fikseeritud.

34. Suur-Sõjamäe tehnika sidevahendite lao puudujäägi materjalid edastati Põhja Politseiprefektuurile kriminaalmenetluse alustamiseks varavastase kuriteo tunnustel.

Relvastuse ja laskemoona inventeerimine

Relvastuse ja laskemoona inventuurides olulisi puudusi ei esinenud

35. Eraldi hindas Riigikontroll 2006. a relvastuse ja laskemoona inventeerimist. Riigikontroll tutvus relvastuse ja laskemoona inventeerimisaktide ja nimekirjadega, mis on salajased. Olulisi märkusi inventuuride korralduse ja tulemuste kohta Riigikontrollil ei ole. Üldiselt on inventuurid tehtud ja inventeerimismaterjalid vormistatud nõuetekohaselt. Üksikud puudused inventuuride korraldamisel on toodud välja logistikakeskuse oma töökomisjonide ettekannetes ja peakomisjoni kokkuvõttes. Osa esinenud puudustest oli auditi ajaks juba kõrvaldatud, ülejäänud olid kõrvaldamisel.

Üleandmis- vastuvõtmisinventuurid

Laohoidjate lahkumisel ja töölevõtmisel inventuure ei korraldatud

36. Logistikakeskuse ülema käskkirjades, mis puudutavad laohoidjate vabastamist ja töölevõtmist, pole käsitletud materiaalsete väärtuste üleandmis-vastuvõtmist. Samuti ei koostata eraldi käskkirju. Näiteks põhjaladude grupi Suur-Sõjamäe ladude relvastuse ja lahingumoonalaohoidja ametikohalt vabastamisel³ sai töötaja ringkäigulehele allkirjad vastutavatelt isikutelt (sh ka eelarve- ja rahandusosakonna juhatajalt ning ladude teenistuse ülemalt), ilma et keegi oleks nõudnud materiaalsete väärtuste üleandmise inventuuri.

³ Logistikakeskuse ülema 08.06.2006. a käskkiri nr 227 P

37. Varade üleandmist ei toimu ka puhkusele minnes.

38. **Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale:** korraldada inventuurid laohoidjate töölevõtmisel ja ametist vabastamisel, et veenduda kõigi materiaalsete väärtuste üleandmises-vastuvõtmises.

Logistikakeskuse ülema vastus: Kaitseväge Logistikakeskus korraldab edaspidi kõikide laohoidjate töölevõtmisel ja ametist vabastamisel laoinventuurid, et vältida võimalikke arusaamatusi ja veenduda materiaalsete väärtuste olemasolus.

Kasutamiskõlbmatute relvade mahakandmine

Osa relvi, mida ei saa enam kasutada, on maha kandmata

39. Logistikakeskuses on arvel on rikunud ja purustatud relvi, mis ei kuulu taastamisele, kuid on maha kandmata. Enamik neist oli arvel juba 31.12.2005. a seisuga ja 2006. a jooksul suurenes nende arv veelgi.

40. **Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale:** kanda maha ja hävitada kasutuskõlbmatuks muutunud relvad.

Logistikakeskuse ülema vastus: Kaitseväge Logistikakeskus koostab kasutuskõlbmatuks muutunud relvade koondnimekirja ning edastab hinnangu saamiseks ja edasiseks menetlemiseks kaitseväge pearelvurile.

Teenistuslike juurdluste tulemused

Ladude teenistuse töökorralduses ilmnenu puudused

Logistikakeskuse teenistuslike juurdluste käigus ilmnenu probleeme ei ole operatiivselt lahendatud

41. Logistikakeskuses korraldatud teenistuslikud juurdused tuvastasid järgmised puudused seoses ladude teenistusega:

- ladude teenistusel puuduvad sisekorraeeskiri ja ametijuhendid;
- laohoidjate töölevõtmisel või vabastamisel ei ole logistikakeskuse ülem oma käskkirjades näidanud materiaalsete väärtuste üleandmise-vastuvõtmise kuupäeva;
- laohoidjatega ei ole sõlmitud materiaalse vastutuse lepinguid;
- laohoidjad väljastavad nn ajutisi saatelehti, mille vormistamise ja kontrollimise korda ei ole kehtestatud.

42. Logistikakeskuse ülem kinnitas oma 21. novembri 2006. a käskkirjaga nr 599 täieliku materiaalse vastutuse lepingu sõlmimise juhendi ja lepingu vormi. Varem sõlmitud, kuid nimetatud juhendile mittevastavad täieliku materiaalse vastutuse lepingud tuli uue korraga vastavusse viia hiljemalt 1. detsembriks 2006.

43. Lisaks andis logistikakeskuse ülem 19. jaanuari 2007. a käskkirjaga nr 28 ladude teenistuse ülemale järgmised korraldused:

- koostada laovarude liikumise ja arvestuse kord hiljemalt 1. märtsiks 2007;

- sõlmida individuaalse materiaalse vastutuse lepingud hiljemalt 1. veebruariks 2007;
- tutvustada töötajatele ametijuhendeid allkirja vastu hiljemalt 1. veebruariks 2007.

44. Riigikontroll tuvastas, et 13. veebruari 2007. a seisuga ei olnud ühtki neist korraldustest täidetud.

Lõhkeainete ja laskemoona ladude kasutamine

Ladudele seatud nõuete täitmine

Lao pass – dokument, millel on kirjas

- lao aadress;
- lao asukoht (plaan mõõtkavas mitte alla 1 : 50 000);
- lao plaan mõõtkavas 1 : 1000;
- kõikide lao ehitiste plaanid mõõtkavas 1 : 100;
- kõikide hoidlate maksimaalselt lubatav mahutavus;
- lao maksimaalne lubatav üldmahutavus;
- lõhkematerjalide ja lahingumoonade hoidmise eest vastutavate isikute kontaktandmed.

Lõhkeainete ja laskemoona ladudel puuduvad laopassid ja hoiuload

45. Lõhkematerjalide ja lahingumoonade hoidmise ja veo eeskirja kaitseväes ja Kaitsejõudude on kinnitanud kaitseväge juhataja.⁴ Eeskirja punkti 16 kohaselt peab igal lõhkematerjalide või lahingumoonade laol olema lao pass.

46. Lõhkematerjalide või lahingumoonade lao võtab kasutusele pärast selle kontrollimist ja kasutamiskõlblikuks tunnistamist vastav komisjon. Komisjonile esitatakse pass ning lõhkematerjalide ja lahingumoonade ladusid kontrollitakse. Kui komisjon on kontrolli tulemusena tunnistanud lao kasutamiskõlblikuks, annab Kaitsejõudude Peastaabi ülem hoiuload. Hoiuload määratakse laos ja igas selle hoidlas hoitava lõhkematerjali maksimaalne lubatav kogus ohuklasside ja sobivusrühmade järgi, samuti hoidmise tähtaeg. Hoidmise tähtaeg on alalistel ladudel vähemalt kolm aastat ning ajutistel ladudel kuni kolm aastat. Alalise lao hoiuload kehtivust võib pikendada kuni kolme aasta võrra ning ajutise lao hoiuload kehtivust võib pikendada kuni ühe aasta võrra pärast lao seisukorra kontrollimist komisjoni poolt.

47. Auditi tulemusel selgus järgmine:

- Logistikakeskuses, kus 31. oktoobri 2006. a seisuga on ladustatud lõhkematerjale ja lahingumoonade 789,3 miljoni krooni väärtuses, ei ole laod tunnistanud kasutamiskõlblikuks ega väljastatud neile hoiulube, kuigi seda näevad ette eeskirjad.
- Laopasside koostamisega ei ole jõutud lõpule üheski ladude grupis (sh ollakse lõppfaasis Põhja ja Kirdeladude grupis ning vormistamine käib Kaguladudes).

Ladusid kontrollima ja hindama pidanud komisjoni töö jätab soovida

48. Kaitseväge ja Kaitsejõudude lõhkematerjalide ja lahingumoonade ladude kontrollimiseks ning kasutuskõlblikkuse väljaselgitamiseks moodustatud alalise komisjoni⁵ koosseisust on pooled liikmed lahkunud või asunud mujale tööle. Komisjon on kogunenud vaid 3–4 korral 2004. aastal. 2005. a kontrolliti Mereväebaasi ning Sidepataljoni. Anti nõuandeid puuduste kõrvaldamiseks. Täielikult soikus komisjoni töö 2006. aastal.

⁴ Kaitseväge juhataja 04.11.2002. a käskkiri nr 369 (jõustus 20.11.2002)

⁵ Kaitseväge juhataja 13. aprilli 2004. a käskkiri nr 84

5. märtsi 2007. a seisuga kaitseväe juhataja käskkiri komisjoni uute liikmete määramiseks puudus.

49. Riigikontrolli soovitus kaitseväe juhatajale: komplekteerida kaitseväe ja Kaitseliidu lõhkematerjalide ja lahingumoonade ladude kontrollimiseks ning kasutuskõlblikkuse väljaselgitamiseks moodustatud alaline komisjon ning tagada komisjonile pandud ülesannete täitmine.

Kaitseväe juhataja vastus: Peame esitatud hinnangut lõhkematerjalide ja lahingumoonade ladude kasutamise osas aktsepteeritavaks ning edastatud ettepanekut puuduste likvideerimiseks kohaldatavaks.

50. Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale: koostöös Kaitsejõudude Peastaabiga tagada, et vastav komisjon oleks kõiki kasutatavaid lõhkematerjale ja lahingumoonade ladusid kontrollinud ning tunnistanud need kasutamiskõlblikuks.

Logistikakeskuse ülem vastus: Peame esitatud hinnangut lõhkematerjalide ja lahingumoonade ladude kasutamise osas aktsepteeritavaks ning edastatud ettepanekut puuduste likvideerimiseks kohaldatavaks.

Juhtimine ja sisekontrollisüsteem

Juhtkonna korralduste täitmine

Juhtkond ei suuda tagada oma käskkirjade ja korralduste tähtaegset täitmist

51. Riigikontroll vaatles pisteliselt nende logistikakeskuse ülemade käskkirjade ja kirjalike korralduste täitmist, mis puudutasid varude arvestust, töötajate materiaalsel vastutust jm. Selgus, et paljudel juhtudel annab ülem käskkirja, kuid edasist kontrolli käskkirja tegeliku täitmise üle ei tehta, samuti ei jälgita täitmise tähtaegu.

52. Näiteks olid osaliselt täitmata 21. novembri 2006. a käskkiri nr 599 (tähtaeg 01.12.2006) ja 19.01.2007. a käskkiri nr 28 (tähtaeg 01.02.2007) täieliku materiaalse vastutuse lepingute sõlmimise kohta, sest 28.02.2007. a seisuga oli vormistatud vaid 35 lepingut ning ülejäänud olid vormistamisel.

53. Lisaks oli täitmata ülemade 19.01.2007. a kk nr 28 ja ametijuhendeid ei olnud ladude teenistuses allkirja vastu tutvustatud (tähtaeg 01.02.2007).

54. Teenistuste ülemad ei esitanud tähtajaks (s.o 01.03.2007) kirjalikke ettekandeid 2005. a finantsauditi käigus avastatud puuduste likvideerimise kohta, kuigi selleks oli logistikakeskuse ülem andnud 10.11.2006. a korralduse.

55. Sama korralduse kohaselt pidi peakomisjoni esimees hiljemalt 01.03.2007. a esitama ettepanekud inventuuri juhendi muutmise ja täpsustamise kohta, kuid ka see oli tegemata.

56. Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale: tõhustada järelevalvet, et tagada juhtkonna korralduste tähtaegne ja tingimusteta täitmine.

Logistikakeskuse ülema vastus: Alates juulist 2007 on oluliselt tõhustatud Kaitseväe Logistikakeskuse ülema kontrollmeetmeid käskude täitmise üle. 2007 aasta IV kvartalis on plaanis kinnitada Kaitseväe Logistikakeskuse põhimäärus, korrastada asutuse asjaajamisjuhend ja sissekorra eeskirjad, koostada asutuse „Tegevust ühtlustav eeskiri“.

Ladude teenistuse koosseisude komplekteeritus

Osa ladude teenistuse ametikohti on täitmata

57. 13.03.2007. a seisuga olid ladude teenistuses komplekteerimata järgmised ametikohad⁶:

- ladude teenistuse ülem (eelmine ülem lahkus juba 30.11.2005);
- ladude teenistuse nõunik;
- Põhjaladude grupi ülem (lahkus 09.03.2007);
- Põhjaladude grupi laogrupi veebel (lahkus 2007. a märtsi lõpus);
- Suur-Sõjamäe riide- ja erivarustuse lao laohoidja (lahkus 31.01.2007);
- Ämari lao ülem (lahkus missioonile 29.10.2006);
- Ämari varustuse lao laohoidja (ei olegi komplekteeritud olnud);
- Kirdeladude grupi ülem (lahkus 31.01.2006).

58. Arvestades varude suurt mahtu ja ladude arvukust, ei tohi lubada ladude teenistuse alakomplekteeritust. Juhtkond peaks koosseisule ja selle täitmisele suuremat tähelepanu pöörama.

59. **Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale:** tagada ladude teenistuse koosseisu komplekteerimine.

Logistikakeskuse ülema vastus: Kaitseväe Logistikakeskuse ladude teenistuse komplekteeritus tagatakse peale Logistikakeskuse põhimääruse ja koosseisutabelite kinnitamist.

Materiaalse vastutuse lepingud

Lepingud materiaalselt vastutavate töötajatega on aegunud või hoopis sõlmimata

60. Materiaalselt vastutavatel ametikohtadel töötajatel kas puuduvad täieliku materiaalse vastutuse lepingud või on need kaotanud kehtivuse, kuna teenistujad ei tööta lepingus sätestatud ametikohtadel.⁷

61. Personalisektsiooni staabiohvitseri ja juristi sõnul kinnitatakse lähema aja jooksul logistikakeskuse põhimäärus ning siis on võimalik alustada uute struktuuriüksuste koosseisude järgi täieliku materiaalse vastutuse lepingute vormistamist.

⁶ Logistikakeskuse personalinõuniku kt andmetel

⁷ Kaitsejõudude Peastaabi siseauditiosakonna Kaitseväe Logistikakeskuse 2005. a finantsaudit

62. Korraldatud teenistusliku juurduse materjalidest selgub, et laohoidjatele tuleb esmalt tagada nende vastutusele antud varade säilitamise, hoidmise ja arvestuse jaoks vajalikud tingimused. Seejärel aga sõlmitakse kohe kõigi materiaalselt vastutavate isikutega materiaalse vastutuse lepingud.

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise
II auditiosakonna peakontrolör

Riigikontrolli soovitused ning kaitseministri, kaitseväge juhataja ja logistikakeskuse ülemade vastused

Riigikontroll tegi auditi põhjal kaitseministrile, kaitseväge juhatajale ja logistikakeskuse ülemale mitmeid soovitusi. Kaitseminister vastas soovitustele 03.10.2007. a. Kaitseväge juhataja ja logistikakeskuse ülem saatsid oma seisukohtadega 28.09.2007. a ühisvastuse.

Kaitseministri üldised kommentaarid auditiaruande kohta

Kaitseministeerium plaanib lähiajal käivitada analüüsi, et kaardistada ära probleemid järgmistes valdkondades:

- riigihangete korraldamine
- varude arvestamine ja hoiustamine
- kinnisvara haldamine ja arendamine.

Analüüs peab lisaks sisaldama ettepanekuid, kuidas efektiivsemalt teostada ülal loetletud ülesandeid kaitseministeeriumi valitsemisalas.

Riigikontrolli soovitused	Kaitseministri, kaitseväge juhataja ja logistikakeskuse ülemade vastused
Tasuta saadud välisabi arvelevõtmine 5. Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale: võtta välisabi korras saadud vara arvele koos selle maksumusega, kui õiglane hind on usaldusväärselt määratav. p 1–4	Logistikakeskuse ülemade vastus: KV Juhataja 23.05.2007 kk nr 141 „Kaitseväge põhivara ja varude arvelevõtmise korra kinnitamine“ p 11.3 sätestab: välisabi korras saadud varadest hinnatakse ainult põhivara, varud võetakse arvele nullhinnaga ja arvestust peetakse koguliselt. 2004. a jaanuarist, mil hakkas kehtima uus riigi raamatupidamise üldeeskiri, moodustati komisjon kaitseväge varade raamatupidamisliku arvestamise põhimõtete väljatöötamiseks. Komisjoni kuulusid Rahandusministeeriumi esindaja, Kaitseministeeriumi esindajad, KJPS esindajad, logistikakeskuse ja suuremate väeosade esindajad. Nimetatud komisjon otsustas, et välisabi (mis toona oli üsna küsitava väärtusega), ei võeta bilansilisse arvestusse, v.a põhivara, millest lähtuvalt on senini kehtiv arvestuskord ka tingitud. Kuna tänaseks on meile saabuva välisabi kvaliteet tunduvalt muutunud, toetame riigikontrolli seisukohta. Kaitseväge põhivara ja varude arvelevõtmise korda viiakse sisse vastavad muudatused, et tagada usaldusväärselt hinnatava välisabi korras saadud vara kajastamine raamatupidamisarvestuses.
Tasuta saadud välisabi arvelevõtmine 9. Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale: välisabi korras saadud vara hinnata ja võtta arvele viivitamatult pärast vara kättesaamist. p 6–8	Logistikakeskuse ülemade vastus: Kaitseväge Logistikakeskuses võetakse üldjuhul välisabi korras saadud vara arvele selle kättesaamisel, Kaitseväge põhivara ja varude arvelevõtmise korras lähtuvalt.
Arvestuse pidamine olemuselt sarnaste varude üle 14. Riigikontrolli soovitus kaitseministrile: kaaluda võimalust kajastada bilansis põhivarana kogu relvastust soetusmaksumusest olenemata ning teha relvade raamatupidamisarvestuse põhimõtete muutmiseks Rahandusministeeriumile vastav ettepanek. p 11–13	Kaitseministri vastus: Kaitseministeerium ei nõustu Riigikontrolli märkusega, et sarnase olemusega varude kajastamisel kasutatakse erinevaid aluseid. Varude ja varade arvestus toimub vastavalt riigi raamatupidamise üldeeskirjas sätestatule, millest tulenevalt kajastatakse kasutusele võtmata varud kontogrupis 1080 ning varud, mis olemuselt vastavad põhivara kriteeriumitele, kontogrupis 1559. Kui varad (varud) väljastatakse laost ja võetakse kasutusele, siis varad, mis ei ole põhivara, kantakse kuludesse, ja varad, mille kasutusele on pikem kui üks aasta ning mille soetusmaksumus on üle 30 000 krooni (ilma käibemaksuta), võetakse arvele põhivarana. Vastavalt eespool kirjeldatule toimub ka relvade arvestus. Bilansis kajastatakse kasutusele võtmata (laos asuvaid) relvi ning kasutusele võetud üle 30 000 krooni soetusmaksumusega relvi. Kasutusele võetud alla 30 000-kroonise soetusmaksumusega relvade arvestus toimub bilansiväliselt.

Riigikontrolli soovitus	Kaitseministri, kaitseväge juhataja ja logistikakeskuse ülema vastused
	Oleme arvamusel, et relvade arvestuse pidamine vastavalt riigi raamatupidamise üldeeskirja nõuetele ei moonuta finantsinfot ning on tagatud seaduses nõutud aktuaalse, olulise, objektiivse ja võrreldava info saamine raamatupidamiskohustuslase finantsseisundist. Riigikontrolli kommentaar kaitseministri vastusele: Riigikontroll peab jätkuvalt vajalikuks kaaluda võimalust kajastada bilansis põhivarana kogu relvastust soetusmaksumusest olenemata ning soovib vastava ettepanekuga pöörduda Rahandusministeeriumi poole. Kogu relvastuse kajastamine põhivarana tagaks parema ülevaate ning kindluse relvade säilimise ja olemasolu kohta.
Arvestuse pidamine olemuselt sarnaste varude üle 15. Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale: tagada sarnase olemusega varude arvestus ja kajastamine ühtsetel alustel. p 11–13	Logistikakeskuse ülema vastus: Kaitseväge Logistikakeskus on relvade ja nende tarvikute arvestamisel ja kajastamisel lähtunud riigi raamatupidamise üldeeskirjast, milles esitatud juhised varade osas on piisava täpsusega reguleeritud. Vastavalt üldeeskirjas ja RTJs esitatud põhimõtetele ei ole sarnase olemusega varade arvestust ja kajastamist ühtsetel alustel alati võimalik realiseerida (nt soetusmaksumusele kehtestatud tingimused).
Uue programmi töölerakendamine 26. Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale: määrata uued realistlikud tähtsajad kavandatud infosüsteemi arendustööde elluviimiseks ning tagada nendest kinnipidamine. p 23–25	Logistikakeskuse ülema vastus: Uue majandustarkvara juurutamine suures asutuses on väga keerukas ja aeganõudev protsess. Välisriikide kaitsejõudude sarnased juurutused on kestnud 3–10 aastat. Töökomisjoni väheste kogemuse tõttu koostati projekti alguses, s.o 2005. a septembris liialt optimistlik ajakava. Projekti ajakava on projekti käigus korduvalt korrigeeritud: töövõtulepingu lisad 6 (sõlmitud 28.04.06) ja 10 (sõlmitud 05.01.07), logistikakeskuse ülema käskkiri nr 94 (09.03.07). Hetkel on koostamisel uus ajakava perioodiks IV kv 2007 kuni II kv 2008. Projekti dünaamilisest iseloomust tulenevalt ei ole mõistlik koostada väga detailset ega pikaajalist ajakava. Lisaks logistikakeskuse töökomisjonile on projekti kaasatud eksperte ka väljastpoolt logistikakeskust. Täiendav inimressurss on keskendunud finants- ja palgamooduli lõpuni väljaarendamisele ning võimaldab logistikakeskuse töökomisjonil keskenduda varude moodulile. Peamiseks projekti tegevuseks logistikakeskuses ongi hetkel laoseisude ülekandmine uude süsteemi ning juba üle kantud ladude jätkusuutlikkuse tagamine uues süsteemis (sh kasutajate koolitus, juhendmaterjalide koostamine jms). Andmete ülekandmine toimub vastavalt aastainventuuride läbiviimisele (ajakava kinnitatud logistikakeskuse ülema 28.03.07 käskkirjaga nr 141) ning lähtub inventuuri andmetest. Laoseisude ülekandmisega jõutakse lõpule eeldatavasti 2008. aasta I kvartalis, mil kinnitatakse viimased 2007. aasta aastainventuuri lõppaktid.
Üleandmis-vastuvõtmisinventuurid 38. Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale: korraldada inventuurid laohoidjate töölevõtmisel ja ametist vabastamisel, et veenduda kõigi materiaalsete väärtuste üleandmis-vastuvõtmises. p 36–37	Logistikakeskuse ülema vastus: Kaitseväge Logistikakeskus korraldab edaspidi kõikide laohoidjate töölevõtmisel ja ametist vabastamisel laoinventuurid, et vältida võimalikke arusaamatusi ja veenduda materiaalsete väärtuste olemasolus.
Kasutamiskõlbmatute relvade mahakandmine 40. Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale: kanda maha ja hävitada kasutamiskõlbmatuks muutunud relvad. p 39	Logistikakeskuse ülema vastus: Kaitseväge Logistikakeskus koostab kasutamiskõlbmatuks muutunud relvade koondnimekirja ning edastab hinnangu saamiseks ja edasiseks menetlemiseks kaitseväge pearelvurile.
Ladusid kontrollima ja hindama pidanud komisjoni töö 49. Riigikontrolli soovitus kaitseväge juhatajale: komplekteerida kaitseväge ja Kaitseliidu lõhkematerjalide ja lahingumoonade	Kaitseväge juhataja vastus: Peame esitatud hinnangut lõhkematerjalide ja lahingumoonade ladude kasutamise osas aktsepteeritavaks ning edastatud ettepanekut puuduste likvideerimiseks kohaldatavaks

Riigikontrolli soovitus	Kaitseministri, kaitseväge juhataja ja logistikakeskuse ülema vastused
ladude kontrollimiseks ning kasutuskõlblikkuse väljaselgitamiseks moodustatud alaline komisjon ning tagada komisjonile pandud ülesannete täitmine. p 48	
Ladusid kontrollima ja hindama pidanud komisjoni töö 50. Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale: koostöös Kaitsejõudude Peastaabiga tagada, et vastav komisjon oleks kõiki kasutatavaid lõhkematerjale ja lahingumoonad ladusid kontrollinud ning tunnistanud need kasutamiskõlblikuks. p 45–47	Logistikakeskuse ülema vastus: Peame esitatud hinnangut lõhkematerjalide ja lahingumoonad ladude kasutamise osas aktsepteeritavaks ning edastatud ettepanekut puuduste likvideerimiseks kohaldatavaks.
Juhtkonna korralduste täitmine 56. Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale: tõhustada järelevalvet, et tagada juhtkonna korralduste tähtaegne ja tingimusteta täitmine. p 51–55	Logistikakeskuse ülema vastus: Alates juulist 2007 on oluliselt tõhustatud Kaitseväge Logistikakeskuse ülema kontrollmeetmeid käskude täitmise üle. 2007 aasta IV kvartalis on plaanis kinnitada Kaitseväge Logistikakeskuse põhimäärus, korradada asutuse asjaajamisjuhend ja sissekorra eeskirjad, koostada asutuse „Tegevust ühtlustav eeskiri“.
Ladude teenistuse koosseisude komplekteeritus 59. Riigikontrolli soovitus logistikakeskuse ülemale: tagada ladude teenistuse koosseisu komplekteerimine. p 57–58	Logistikakeskuse ülema vastus: Kaitseväge Logistikakeskuse ladude teenistuse komplekteeritus tagatakse peale Logistikakeskuse põhimääruse ja koosseisutabelite kinnitamist.

Auditi iseloomustus

Auditi eesmärgid

Auditi eesmärgiks oli anda ülevaade ning hinnang Kaitseministeeriumi valitsemisel olevate varude arvestuse, hoiustamise, väljastamise jm kohta; samuti hinnata varude arvestust puudutava sisekontrollisüsteemi toimimist ning teha ettepanekuid olukorra parandamiseks.

Hinnangu andmise kriteeriumid

Hinnangu andmisel tugines Riigikontroll järgmistele kriteeriumidele:

- varad ja kohustused eksisteerivad 31.12.2006. a seisuga;
- varad ja kohustused kuuluvad Kaitseministeeriumile või tema allasutusele 31.12.2006. a seisuga;
- kõik varad, kohustused, tehingud, sündmused on kajastatud ja näitajad avalikustatud;
- varad ja kohustused on kajastatud õiges bilansilises väärtuses;
- tehingud või sündmused on kajastatud õiges summas ja tulud või kulud on kantud õigesse perioodi;
- näitajad on avalikustatud, klassifitseeritud ja kirjeldatud kooskõlas raamatupidamise hea tavaga;

Auditi ulatus ja käsitusviis

Varude mahud riigis (sh Kaitseministeeriumi valitsemisalas) on esitatud lisa A.

Auditeeritud asutuseks oli logistikakeskus, kelle varude maht summas 959 miljonit krooni moodustas 31.12.2006. a seisuga riigi varude mahust 49,4% ja Kaitseministeeriumi varude mahust 92,4%. Tulenevalt logistikakeskuse varude mahust on auditi käigus antud hinnanguid varude arvestuse, hoiustamise jms kohta laiendatud kogu Kaitseministeeriumi valitsemisalale.

Riigikontroll tugines auditit tehes peamiselt algdokumentatsiooni kontrollile ning asjaomaste isikute kirjalikele ja suulistele selgitustele. Lisaks vaatles Riigikontroll varude hoidmise tingimusi ning osales ka mõne inventuuri korraldamisel. Auditi käigus hindas Riigikontroll varudega tehtud toimingute ja tehingute seaduslikkust, lähtudes õigusaktide nõuetest.

Auditi tulemusi kasutas Riigikontroll ka Kaitseministeeriumi 2006. aasta raamatupidamise aastaaruandele hinnangu andmisel ning Riigikontrolli aruande „Ülevaade riigi vara kasutamise ja säilimise kohta 2006. aastal” varude arvestust käsitleva peatüki koostamisel.

Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI (Kõrgeimate Auditiasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon) auditistandarditega. Need standardid nõuavad, et audit kavandatakse ja sooritatakse viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et finantsaruanded ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi.

Riigikontroll leiab, et audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks valitsemisala varude arvestuse korralduse kohta.

Ülevaade Kaitseministeeriumi valitsemisalast

Kaitseministeeriumi valitsemisalasse kuulub riigikaitse korraldamine ja ettepanekute tegemine riigikaitsepoliitika kujundamiseks, riigikaitse elluviimine, rahvusvahelise kaitsekoostöö koordineerimine, mobilisatsiooni ettevalmistamine ja elluviimine, kutsealuste kutsumine ajateenistusse, kaitseväge reservi arvestuse ja väljaõppe korraldamine, kaitseväge ja Kaitseliidu rahastamine ja varustamine, kaitsetööstuse arendamine, kaitseväge ja Kaitseliidu tegevuse kontrollimine ning asjakohaste õigusaktide eelnõude koostamine.

Kaitseministeeriumi valitsemisalas on kaitsevägi, Kaitseliit, Teabemet, Kaitseressursside Amet, kaitseväeteenistuse komisjon, kaitseväge ja Kaitseressursside Ameti arstlikud komisjonid, Kaitseministeeriumi arstlik keskkomisjon, kaitseväge õppeasutused ja Kaitseministeeriumi hallatavad riigiasutused.

Kaitseministeeriumi põhiülesanne on teha oma valitsemisalas korraldus-, planeerimis-, arendus- ja järelevalvetoiminguid.

Auditeeritud perioodil oli kaitseministriks Jürgen Ligi (alates 04.04.2007. a Jaak Aaviksoo) ja Kaitseministeeriumi kantsleriks Lauri Almann.

Ülevaade Kaitseväge Logistikakeskuse koosseisust ja ülesannetest

Kaitseväge Logistikakeskus on Kaitseministeeriumi valitsemisalas asuv hallatav riigiasutus, mis loodi 20.07.2002. a. Kaitseväge Logistikakeskus on kaitseväge juhataja alluvuses asuv sõjaväelisel korraldatud administratiivselt ja majanduslikult iseseisev kaitseväge asutus.

Logistikakeskuse allüksusteks on kaitseväge haldusteenistus, ladude teenistus, materjaliteenus, remondi- ja hooldusteenistus, lahinguteenindustoetuse väljaõppekeskus "Tagalapataljon", liikumise ja vedude teenistus, kaitseväge tervisekeskus ja kaitseväge orkester.

Logistikakeskuse tegevuse eesmärk on tagada kaitsevägele logistiline toetus. Logistikakeskuse varusid puudutavad ülesanded eesmärgi täitmiseks nii rahu- kui ka sõjaajal on järgmised:

- kaitseväge varustuse vastuvõtmine, hoiustamine, hooldamine, remontimine, moderniseerimine, väljastamine ja varustuse ringluse organiseerimine ning nimetatud tegevuse planeerimine;
- kontroll kaitseväge varustuse kasutamise üle koostöös Kaitseliidu staabi ja väeliikide staapidega;
- mobilisatsioonivarude vastuvõtmise ja väljaandmise korraldamine, säilitamine, hooldamine ja arvestus;
- kaitseväge varustuse arvestuse, liikumise ja aruandluse kontroll ning tagalaandmebaaside loomine ja pidamine;
- kasutamiskõlbmatuks tunnistatud kaitseväge varustuse ja varade mahakandmise ning hävitamise korraldamine;
- kasutamiskõlbmatuks ja/või ohtlikuks muutunud (defektidega) varustuse ajutine kasutusel kõrvaldamine ja/või kasutuselevõtu lubamine;
- kaitseväge väljaõppekeskuste/allüksuste ja Kaitseliidu malevate nõustamine logistika alal ning õigusaktidega kehtestatud korras tegevuse kontrollimine.

Logistikakeskuse ülemaks oli auditeeritud perioodil Paul Vaha. Alates 1. märtsist 2007 on ülema kohusetäitjaks Rudolf Jeaser.

Auditi lõpetamise aeg

Auditi protseduurid lõpetati juunis 2007.

Auditi meeskond

Auditirühma kuulusid auditijuht Hannes Unt, vanemaudiitor Sven Potapov ja audiitor Mare Kabrits.

Kontaktandmed

Auditi kohta saab lisainfot Riigikontrolli kommunikatsiooniteenistusest
tel +372 640 0704 või +372 640 0777, e-post riigikontroll@riigikontroll.ee

Auditaruande elektrooniline koopia (pdf) on saadaval koduleheküljel www.riigikontroll.ee.

Auditaruande kokkuvõte on saadaval ka inglise keeles.

Auditaruande number Riigikontrolli asjaajamissüsteemis on OSII-2-1.4/07/90.

Riigikontrolli postiaadress on:

Narva mnt 11a
15013 TALLINN
Tel +372 640 0700
Faks +372 661 6012
riigikontroll@riigikontroll.ee

Riigikontrolli varasem audit Kaitseväe Logistikakeskuses

01.08.2003 – Riigikontrolli arvamus Kaitseväe Logistikakeskuse 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta

Kõik aruanded on kättesaadavad Riigikontrolli koduleheküljelt www.riigikontroll.ee

Lisa A: Kaitseministeeriumi valitsemisala varude maht

Riigi varud kokku 31.12.2005. a seisuga olid 1,69 miljardit ning 31.12.2006. a seisuga 1,94 miljardit krooni. Kaitseministeeriumi varud moodustasid riigi koguvarudest vastavalt 59,8% ja 53,5%.

	Varud kokku 31.12.2005, kr	Osakaal koondbilansist, %	Varud kokku 31.12.2006, kr	Osakaal koondbilansist, %
Kaitseministeeriumi valitsemisalas, sh	1 011 706 000		1 038 317 000	
▪ Kaitseväge Logistikakeskus	953 284 000	94,2	959 235 000	92,4
▪ Mereväe Staap	19 599 000	1,9	17 946 000	1,7
▪ Kuperjanovi ÜJP	13 346 000	1,3	24 268 000	2,3
▪ Tapa Väljaõppekeskus	8 044 000	0,8	10 960 000	1,1
▪ Kaitseministeerium	4 986 000	0,5	3 729 000	0,4
▪ Kaitseväge Ühendatud Õppeasutus	4 827 000	0,5	5 913 000	0,6
▪ Võru Kaitseväge Lahingukool	3 975 000	0,4	245 000	0,0
▪ Lennubaas	2 414 000	0,2	2 077 000	0,2
▪ Õhuseiredivisjon	867 000	0,1	13 838 000	1,3
▪ Kaitsejõudude Peastaap	225 000*	0,02	0	0,0
▪ Maaväge Staap	128 000	0,01	88 000	0,0

* Üle andmata tsentraliseeritud korras soetatud varud
Allikas: Riigikontroll